

pressfaktorer (negative) eller tilrettelegging (positive faktorer). Imidlertid savnes diskusjonen av hva det vil si å være «helt frisk», hvilken betydning helsepersonellens grunnleggende antakelser om arbeid som årsak til dårlig helse har for sykmeldingspraksis og valg av tiltak og av attribusjon.

Klinisk organisasjonspsykologi er ujevn – noen av de 16 kapitlene er riktig gode, andre virker uferdige. Hvert kapittel har referanseliste.

Stein Knardahl

Avdeling for arbeidsrelaterte muskelskjelettlidelser
Statens arbeidsmiljøinstitutt

Praktisk, godt og grundig om hjertesvikt

Hildebrandt PR, Gustafsson F, red.

Hjertesvikt i klinisk praksis

264 s, tab, ill. København: Munksgaard Danmark, 2009. Pris DKK 328
ISBN 978-87-628-0384-8

Store fremskritt i behandlingen av hjertesvikt har ført til et bedre og lengre liv for de rammede. Antall hjertesviktpasienter er sterkt økende, og mennesker med kronisk hjertesvikt er i ferd med å utgjøre en av de virkelig store gruppene av kronisk

syke i vårt samfunn. Dette stiller krav til et godt organisert multidisiplinært og kunnskapsbasert behandlingstilbud til pasientgruppen.

Flertallet av hjertesviktpasientene har høy alder, og ofte foreligger det svikt også i andre organfunksjoner, gjerne som en følge av hjertesvikten. Håndtering av hjertesviktpasienten kan derfor være krevende. Dette er bakteppet for denne utgivelsen, som er skrevet av leger med stor erfaring i behandling av disse pasientene. Den er praktisk orientert, langt på vei en håndbok. Samtidig gir den en kortfattet, men systematisk gjennomgang av hjertesviktens epidemiologi, patofysiologi og etiologi. Det er også et velskrevet og praktisk kapittel om diagnostikk. Det mest omfattende kapitlet omhandler farmakologisk behandling. Her gis en systematisk og praktisk orientert oversikt over de ulike medikamentgruppene. En styrke ved dette kapitlet er at det her kortfattet redegjøres for kunnskapsgrunnlaget for ulike farmakologiske intervensjoner.

Ikke-farmakologisk behandling, inklusive trening, omhandles i et eget kapittel. Indikasjoner for biventrikulær pacemaker, implanterbar kardioverterdefibrillator (ICD) og koronar revaskularisering samt transplantasjon omtales.

Det er også kasuistikker som representerer vanlig forekommende problemer hos hjertesviktpasienten. Gjennom disse gis praktiske råd for håndtering av vanlige problemer som for eksempel nyresvikt og hyponatremi. Siste del omhandler organisering av omsorgen, med vekt på hjertesviktpoliklinikker. I avslutningen skuer man fremover, siste kapittel gir en oversikt over farmakologiske og andre behandlingsstrategier som er under utprøving.

Forfatterne har lyktes i å samle mye mellom to permer. *Hjertesvikt i klinisk praksis* er oversiktlig – den har noen få, men gode illustrasjoner, og deler av stoffet er fremhevet gjennom hensiktsmessige tabeller. Målgruppen er sykepleiere og leger som behandler pasienter med kronisk hjertesvikt. Utgivelsen vil passe bra både i kliniske avdelinger og på hjertesviktpoliklinikker. Den vil også være egnet for allmennleger med interesse for hjertesvikt. For medisinstudenten som ønsker en grei oversikt over et stort tema, vil den gjøre nytten.

Rune Wiseth

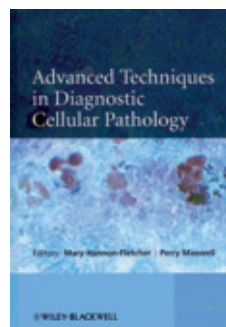
Klinikk for hjertemedisin
St. Olavs hospital

Nyttig om supplerende teknikker i diagnostisk patologi

Hannon-Fletcher M, Maxwell P, red.

Advanced techniques in diagnostic cellular pathology

196 s, tab, ill. Chichester: Wiley-Blackwell, 2009. Pris GBP 40
ISBN 978-0-470-51597-6

Innen diagnostisk patologi skjer det en spennende og krevende metodisk utvikling. Dette skyldes nye molekylære teknikker og dermed nye muligheter til skreddersydd behandling, spesielt innen kreftbe-

handling (targeted therapies). Det medfører økende krav til patologers kunnskap innen immunologi, biokjemi, celle- og molekylærbiologi og informasjonsteknologi. Denne utgivelsen skal gi basiskunnskaper om nye teknikker

i cellulær patologi for studenter og forskere innen biomedisinske fag.

Kapitlene er redigert av fagfolk fra England og Irland og beskriver forskjellige diagnostiske teknikker, som immunocyto-kjemi, in situ-hybridisering og virtuell mikroskopi. For hver enkelt teknikk beskrives prinsipper, metoder, dens plass i patologens diagnostiske hverdag og fremtidige muligheter. Hvert kapittel har en oppdatert referanseliste og er rikt illustrert med gode tabeller og klare illustrasjoner i farger. I slutten av enkelte er det også lagt inn nyttige nettadresser. Formatet tillater ikke at man går i dybden angående teknikkene som beskrives, men forfatterne gir greie oversikter over metodikk og indikasjonsområder. De forskjellige metodene illustreres med vanlige problemstillinger fra patologens hverdag. I kapitlet om cytopatologi er det viet plass til cervixscreening og HPV-vaksinasjon. Biomarkører som hormonreseptorer og HER2 ved brystkreft diskuteres i kapitlet som omhandler immunocyto-kjemi (immunhistokjemi). Teksten er lettles, og gode underavsnitt gjør det enkelt å finne frem. Bakerst er det en innholdsrik ordliste.

Med boken følger et nettbasert undervisningsmaterie (www.pathxl.com.). Det er et samarbeidsprosjekt mellom forlaget og forfatterne av kapittel 1, *Virtual microscopy*. De er del av en gruppe patologer fra Belfast som har etablert et selskap, i-Path Diagnostics Ltd., som arbeider med programvare på området. Mulighetene til virtuell mikroskopering er detaljert og godt beskrevet, åpenbart av entusiaster. Det undervisningsmateriellet vi får tilgang til på nettet er begrenset, men det gir en pekepinn om teknikkens muligheter innen undervisning, etterutdanning og kvalitetssikring av diagnostikk på tvers av sykehusavdelinger nasjonalt og internasjonalt. Det illustrerer også at virtuell mikroskopi er tidkrevende og at god, gammeldags mikroskopering fortsatt er gullstandarden i det daglige diagnostiske arbeidet.

Patologene avkreves i dag mer og mer detaljerte diagnoser, gjerne på mindre og mindre materiale, som nålebiopsier og fin-nålsaspirasjoner. Som et ledd i den diagnostiske utredningen forventer klinikerne at patologene gir prognostisk og prediktiv tilleggsinformasjon. Det er derfor helt nødvendig at patologene mestrer de teknikkene som beskrives her. *Advanced techniques in diagnostic cellular pathology* er for overfladisk for klinikere og forskere som daglig arbeider med metodene, men kan absolutt anbefales som en grei innføring for studenter, patologer in spe og erfarne spesialister.

Wenche Reed

Forskningstøtteavdelingen
Oslo universitetssykehus, Rikshospitalet